

Reptes de futur en matèria de voluntariat

Víctor Filloy i Franco

Tenim dues orelles i una boca que ens recorden que hem d'escoltar el doble i parlar la meitat

Abans d'entrar en els paràmetres que definiran la meva ponència, *Reptes de futur en matèria de voluntariat*, desitjo expressar que he dedicat uns quants anys (pocs, sens dubte) de la meua vida al voluntariat. Entre d'altres activitats voluntàries voldria destacar el principi del camí en l'àmbit de la solidaritat, l'any 1991, durant els Jocs dels Petits Estats d'Europa, on evidentment vaig fer de voluntari olímpic; tot seguit vaig entrar a fer part del col·lectiu de voluntaris de la Creu Roja Andorrana durant prop de tretze anys, en què vaig oferir part del meu temps lliure a ajudar a qui ho necessitava sense esperar res a canvi. Aquesta és la veritable definició del voluntari.

A final del 2004 la Fundació dels Jocs dels Petits Estats d'Europa Andorra 2005 va voler comptar amb mi per a l'organització de la Divisió del Voluntariat, tasca que vaig desenvolupar durant un any. En acabar els Jocs, el ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació em va donar l'oportunitat de coordinar el departament de Cooperació al Desenvolupament, on vaig poder tenir molt contacte amb diferents cooperants voluntaris de tot el món que treballen dins del marc de les ONG amb caràcter internacional. Aquí vaig poder copsar de primera mà un tipus de voluntariat desconegut per mi fins aleshores. Per tant, m'agradaria creure que no hi entenc gran cosa de voluntariat, ja que gràcies a aquesta varietat d'ocasions que he pogut tenir durant els darrers anys en el món del voluntariat he constatat que el perfil del voluntari no és el mateix en cap país del món, les seves necessitats no són les mateixes i la seva realitat tampoc.

Per tant, després de la meua experiència i basant-me en els diferents treballs d'in-

vestigació que han sorgit de diverses iniciatives ministerials en els darrers anys, el meu propòsit és analitzar prèviament el nostre camí, i no fer un espai de jurisprudència comparada amb altres documents d'altres països. Cal conèixer la nostra realitat, no comparar-la.

En aquest sentit els reptes de futur en matèria de voluntariat són reptes d'Estat, i no del Govern exclusivament; són de tothom i pretenc que estiguin recolzats sobre estudis nacionals i elaborats per tècnics del país.

Com recorda la llei presentada pel Partit Socialdemòcrata al Consell General, l'any 2004, a iniciativa del ministeri de Benestar i Família, en conveni amb l'Institut d'Estudis Andorrans, es va realitzar un treball d'investigació amb l'objectiu d'analitzar la situació del col·lectiu de voluntaris a Andorra mitjançant un treball d'enquesta adreçada a 786 ciutadans i ciutadanes majors de 18 anys, amb un nivell de confiança del 95,5%. En l'apartat de conclusions es recomana establir unes línies bàsiques d'actuació que ens permetin conèixer la situació del voluntariat a Andorra mitjançant la relació ferma i compromesa amb les entitats gestores de voluntariat, desenvolupant enquestes a sectors diana, per planificar actuacions adreçades al foment del voluntariat.

Personalment extrec d'aquest treball diverses línies d'actuació:

- Redefinició i reconeixement de la imatge social del voluntariat.
- Creació d'una borsa del voluntariat que relacioni les demandes de persones voluntàries amb la seva disponibilitat i expectatives.
- Incorporar la visió de les entitats en l'establiment d'estratègies prioritàries d'acció així com en el seu desenvolupament.
- Creació d'una borsa d'activitats per donar publicitat dels projectes concrets i directament relacionada amb la borsa del voluntariat (retroalimentació).
- Implicació del sector privat en la promoció del voluntariat.

L'abril de l'any 2005, un mes abans de la celebració dels Jocs dels Petits Estats d'Europa, el *Diari d'Andorra* publicava un article d'opinió, titulat *Voluntariat, educació no formal*, que entre d'altres coses deia: "El voluntariat sempre vol sumar no substituir, el voluntariat mai va en contra de les persones ni les utilitza, el voluntariat mai exclou a ningú. El món del voluntariat és un món d'aprenentatge constant."

Recordo que es va assolir una base de dades amb 1.784 voluntaris, que representaven el 2,46% del total de la població d'aleshores. Un conjunt de persones del país que van manifestar el desig de participar activament en el desenvolupament d'un esdeveniment esportiu.

Per una altra banda, durant la setmana dels Jocs es va posar a disposició de les entitats del voluntariat un espai dedicat per vincular nous voluntaris provinents dels Jocs. Davant l'escassetat de persones que s'hi van adreçar i vist el perfil dels voluntaris dels JPEE Andorra 2005 es desprèn que aquestes persones desitjaven ser voluntàries de manera puntual i per a aquest esdeveniment en concret. Això

ens va obrir una fórmula de voluntariat menys coneguda al nostre país, l'acció d'un voluntariat puntual per a esdeveniments concrets.

Recentment, el ministeri de Salut i Benestar ha publicat el Pla nacional d'atenció social, després de gairebé un any de feina. Aquest document de base participativa presenta en el seu format dues parts diferenciades: una primera en què es fa una diagnosi sobre quina és la realitat social andorrana amb relació a cinc àmbits: gent gran, discapacitats, gènere, infància i família, i solidaritat i voluntariat. La segona part conté les propostes que s'han consensuat entre tots els participants i que han de servir de guia a l'administració per poder actuar en la nostra realitat social.

Dins del segon apartat podem observar un desplegament exhaustiu de propostes relatives a la solidaritat i el voluntariat en els apartats següents:

- Marc regulador.
- Organització del voluntariat i de la xarxa del voluntariat.
- Sensibilització i foment del voluntariat.
- Estudis i prospectiva.

Personalment extrec d'aquest treball una línia bàsica d'actuació: cal aprofitar per part de l'administració andorrana els coneixements de les entitats del país per al disseny de les polítiques de voluntariat.

Un cop feta aquesta petita anàlisi de les darreres actuacions i estudis en matèria de voluntariat; ens podem preguntar:

Quins són els reptes de futur en matèria de voluntariat?

Penso que els reptes de futur en matèria de voluntariat són o poden ser coincidents amb els exposats en l'apartat segon de l'exposició de motius de la llei presentada pel grup parlamentari socialdemòcrata, és a dir:

Afavoriment de l'acció voluntària i el seu reconeixement social.

Superació del concepte tradicional de voluntariat, que s'estén a camps molt diversos i que no es limita a la idea purament assistencial.

Configuració del voluntariat com a acció organitzada i fructífera dins d'entitats sense ànim de lucre, no com a acte individual i aïllat.

Delimitació clara entre els llocs que poden cobrir els voluntaris i els propis del personal assalariat.

Creació d'un marc jurídic de drets i deures que afecten els voluntaris i els beneficiaris i també de les entitats de voluntariat i les administracions públiques.

Reconeixement de les possibilitats de participació i consulta a les entitats de voluntariat en les decisions administratives que afecten el voluntariat.

Coordinació i col·laboració entre les entitats de voluntariat i les administracions públiques.

Aquests reptes de futur són els que tots desitgem, però no incidiré en un discurs

ple de bones intencions i de paraules ben sonants en relació amb el voluntariat. Us exposo dos simples projectes que penso que són bàsics abans de disposar d'una llei en aquesta matèria. Permeteu-me, doncs, que faci una proposta de reptes de futur immediats que ens permetran assolir el repte de disposar d'un marc operatiu de qualitat en aquesta qüestió.

El primer pas es tracta simplement de saber de qui estem parlant i de quantes persones estem parlant. Si els demano, ara mateix, quants voluntaris hi ha al nostre país o quin és el perfil personal majoritari, o si es tracta bàsicament de persones joves, de persones en edat laboral, o de gent gran..., estic segur que ni vostès ni jo tenim la resposta. Per tant, el primer pas hauria de ser la creació d'una base de dades del voluntariat, que gestionarien les mateixes entitats, una base de dades tutelada pel ministeri competent en voluntariat, una base de dades única i que cada entitat hauria de responsabilitzar-se de tenir actualitzada. La creació d'un registre actualitzat de voluntaris és el reconeixement del voluntariat, des del rigor i la transparència.

Sens dubte, aquesta eina d'anàlisi i diagnòsi de la nostra població voluntària ens permetrà poder disposar d'una visió real de la situació i de les característiques del nostre voluntariat, una eina que ens permetrà, doncs, orientar de manera molt més rigorosa i efectiva totes les accions destinades a aquest col·lectiu. Puc afirmar que en l'àmbit intern des del ministeri competent en voluntariat ja hi estem treballant i volem disposar d'aquesta eina informàtica abans de final d'any.

Com a segon pas, cal aprofitar per part de l'administració andorrana els coneixements de totes les entitats del país per al disseny de les polítiques de voluntariat. Cal cogestionar i coparticipar de manera interdepartamental, interinstitucional, amb les entitats del voluntariat mitjançant un mecanisme d'anàlisi periòdica de la situació i les tendències del voluntariat a Andorra.

En aquest sentit l'any 2008 iniciarem un diàleg profund amb les entitats de voluntaris per a la creació del consell nacional del voluntariat, un organisme de participació, consulta i assessorament. Aquest organisme, de rang institucional, en el qual s'haurien de veure inclosos tots els sectors representatius del voluntariat, les entitats del voluntariat, l'administració general i les administracions comunals, tindria com a primera aposta l'elaboració d'una llei andorrana del voluntariat. Evidentment, establint un reglament intern de funcionament del consell.

El voluntariat es troba davant d'un seguit de reptes que són fonamentals per afrontar positivament el nostre futur: la societat de la informació i les noves tecnologies de la comunicació, la mundialització, l'enfortiment de la cohesió social, les noves necessitats socials emergents, els nous marcs de relació entre el sector social, públic i privat, la sostenibilitat i la degradació ambiental, l'equitat i la justícia socials, el foment del bé comú, la nova cultura organitzativa, el paper dels valors de la comunitat, el foment de la convivència i les noves formes del voluntariat.

Cal posicionar-nos conjuntament per tal d'afrontar aquests reptes i materialitzar-

los en oportunitats per a la societat i per al sector en cadascun dels nostres àmbits d'actuació. I això solament és possible si sumem les nostres sinergies i aportem elements de responsabilitat cada un de nosaltres.

Com a tercer i últim repte de futur immediat, caldria crear un espai físic, dedicat al voluntari, un espai d'assessorament, de recerca, d'esbarjo, en definitiva un espai dedicat exclusivament a aquest col·lectiu, un espai que tindria com a objectiu dotar d'informació els voluntaris, captar noves persones amb esperit benèvol, dinamitzar el sector, crear una borsa d'activitats voluntàries, implicar el sector privat en la promoció del voluntariat i coordinar el col·lectiu de manera única i rigorosa.

Permeteu-me que resumeixi fent referència a un petit extracte d'una web d'una de les moltes ONG del nostre país, que diu el següent:

"[...] L'acció voluntària és l'expressió d'un compromís lliure i altruista amb la societat, i això diu molt en favor de la qualitat humana d'un país, perquè la qualitat d'un país es mesura sobretot pels valors de la seva gent.

En la construcció d'aquest país que volem, els voluntaris hi teniu molt a dir, perquè un país on la seva gent està disposada a donar sense esperar res a canvi, és un país que val la pena. Ben segur que tota persona té molt per donar i molt per rebre. Necessitem persones generoses perquè hi ha moltes coses per fer, i no hi ha res més bonic que saber que estàs fent un servei que afavoreix algú."

Per tant volem comptar amb els voluntaris en aquesta proposta de creació del consell nacional del voluntariat, ja que no entenc una llei per a voluntaris sense la seva participació. En aquest sentit, és un repte de futur immediat assolir la creació de les tres propostes enunciades anteriorment, amb la finalitat d'orientar-nos cap a nous reptes de futur.

Moltes gràcies.

Víctor Filloy i Franco

Secretari d'Estat de Joventut i Esports